

Komentar članka: **Preferenčni glas za krepitev strankokracije?**

Učinkovitost in privlačnost demokracije kot modela upravljanja države močno slabijo prevladujoče neoliberalne usmeritve in vrednote, ki politiki dopuščajo, da splošne družbene koristi vse bolj podreja interesom političnih strank, posredno pa predvsem interesom kapitala. Demokracija je tako vse manj vladavina ljudstva in vse bolj vladavina političnih strank, poimenovana kot strankokracija. Upravljavsko je neučinkovita in zato se ji ne obeta, da bo lahko še dolgo politično aktualna. Nasledile jo bodo populistom naklonjene avtokratske vladavine, ki pa za večino niso privlačna rešitev. Družbeno je nedvomno ustrežnejša temeljita prenova demokracije, ki bi naj slednjo usposobila, da državo učinkovito in pošteno upravlja v korist večine prebivalstva.

S prenavo demokracije naj bi po mojem razumevanju prednostno uresničili tri cilje: volivci (in ne vodstva političnih strank) naj imajo odločilen vpliv na sestavo parlamenta; vodenje vlade naj se zaupa etično neoporečnim osebam z nesporno uspešnimi vodstvenimi izkušnjami; parlament naj vlado učinkovito nadzira in se ga tudi zato ne razdvaja v koalicijo in opozicijo. Od teh sprememb je smiselno najprej izvesti prvo, katere vsebina je v prenovi veljavne volilne zakonodaje. V svetu so danes v uporabi trije volilni sistemi, to so večinski, proporcionalni in kombinirani sistem. Prvo omenjena imata nekaj prednosti pa tudi nemalo slabosti, njune prednosti (ne pa tudi slabosti, vsaj ne vseh) pa dokaj zadovoljivo uveljavlja kombinirani volilni sistem (v nadaljevanju: KVS). Civilna družba se pri nas že lepo število let neuspešno zavzema za opustitev sedanjega proporcionalnega volilnega sistema, nadomestil pa naj bi ga KVS. O teh njenih aktivnostih najdemo več informacij v naslovnem članku, ki ga je pripravil dr. Miran Mihelčič.

Kot omenja dr. Mihelčič, je strokovna skupina civilne družbe v organizaciji Sinteze že pred nastopom sedanje vlade pripravila našim razmeram primerno prilagojen predlog KVS. Pričakovalo se je, da bo to pot politika vendarle bolj naklonjena sistemskim spremembam, ki naj bi utrdile našo demokracijo, predvsem pa pomagale izboljšati vse prej kot učinkovito upravljanje države. Rezultat teh pričakovanj in naporov je za sedaj posvetovalni referendum o preferenčnem volilnem glasu, ki naj bi ga izvedli 9. junija. Če bomo volivci ponujeni predlog večinsko podprli, bo politika moralno zavezana, da tudi v našo volilno zakonodajo vnese enako omejitev, kot jo že poznamo iz volitev v evropski parlament: vodstvo stranke pripravi predlog kandidatov za poslance, kdo od njih bo dejansko izvoljen, pa odločajo volivci.

Uveljavitev preferenčnega glasu bi naš veljavni volilni sistem nedvomno izboljšala, je pa to daleč od tega, kar bi demokracija pridobila z KVS. Pa tudi naslednjega ne gre prezreti: če bomo volivci dobili preferenčni glas, bo politika še vztrajneje zavračala spremembe volilne zakonodaje, ki bi resneje prizadele strankokracijo. V tem smislu gre razumeti tudi naslov obravnavanega članka.

Spričo pravkar navedenega je zanimiva in tudi aktualna misel dr. Mihelčiča, ki jo je zapisal ob zaključku članka. Pravi namreč, da naj bi »volivci 9. junija pri izrekanju o volilnem sistemu s preferenčnim glasom obkrožili odgovor NE in hkrati na glasovnico pripisali KVS«. Če bi nas veliko tako ravnalo, bi to bilo opozorilo, ki ga politika ne bi mogla prezreti, da se namreč čas, ko je primerna prenova demokracije še možna, vse bolj izteka.

Andrej Cetinski, Ljubljana

